

nieuwsbrief entomologie

Wageningen wint *Battle of the Universities*

Het Entomologie-team van Wageningen Universiteit heeft de Academische Jaarprijs gewonnen! De wedstrijd is erop gericht excellent wetenschappelijk onderzoek op een originele manier dichterbij de samenleving te brengen. "Zonder insecten geen leven op aarde" is het thema waarmee het team van Wageningen Universiteit de jury overtuigde die unaniem het Wageningse voorstel uitkoos als winnaar van de wedstrijd. Om het publiek te laten kennismaken met onderzoek van de intrigerende wereld van de insecten zal het team de stad Wageningen van **18-24 september** inrichten als **City of Insects**, een week vol evenementen en attracties rond insecten voor alle leeftijdsgroepen.

Een groot aantal mensen is al maanden bezig met het organiseren van diverse activiteiten. Deelnemers zijn o.a. kunstenaars uit Wageningen en Bennekom, Ouwehand Dierenpark, de Vlinderstichting, bioscoop het Heerenstraattheater, boekhandels, bibliotheek, lagere scholen, buitenschoolse opvang, een hotel, restaurants, ontwikkelingsorganisatie ICCO, straattoneelgroep Close-Act, TV-programma Het Klokhuis en nog vele anderen. Op zaterdag 23 september zal de grote publieksdag zijn. Voor meer informatie zie www.academischejaarprijs.nl/wageningen of www.insectwur.nl.

Het Entomologie-team bestaat uit (v.l.n.r.): Joop van Lenteren, Peter de Jong, Arnold van Huis, Fedor Gassner, Remco Stam, Kim Vermeer, Dianne van den Heuvel, Floor van den Elsen, Ties Huigens en Marcel Dicke.

18 - 24 september 2006
CITY OF INSECTS
Wageningen

- onderzoek
- kinderuniversiteit
- insecten, ja lekker!
- insecten en kunst
- wat is dat voor insect?
- insecten maken je gezond
- insecten als huisdier
- filmfestival
- insectenmuziek
- bijen
- weg fobie!
- sieraden
- kleding
- insectenverhalen
- insectenmarkt

voor meer informatie:
www.insect-wur.nl en
www.academischejaarprijs.nl/wageningen

nieuwsbrief entomologie

De Natuurkalender en de Ziekte van Lyme

De Ziekte van Lyme wordt veroorzaakt door een complex van bacteriën, *Borrelia* soorten, welke door de schapenteek *Ixodes ricinus* worden overgedragen. De parasieten komen van nature voor in kleine knaagdieren en vogels. Als de mens door een geïnfecteerde teek gebeten wordt, wordt de parasiet in de bloedbaan gespoten en kan de infectie zich vestigen. De verschijnselen van de Ziekte van Lyme zijn velerlei en soms van zeer ernstige aard en een medische behandeling is altijd noodzakelijk. De afgelopen 10 jaar is de verspreiding van de Ziekte van Lyme in Nederland toegenomen, en ook het aantal ziektegevallen sterk gestegen (tot 17.000 gevallen in 2005). Oorzaken van deze toename worden gezocht in verbetering van de stand van de natuur in Nederland en klimaatsverandering. Samen met de Natuurkalender en het programma Vroege Vogels van de VARA gaat de

Het vangen van teken met een sleepnet
(foto: Fedor Gassner)

leerstoelgroep Entomologie de komende jaren onderzoek doen naar mogelijke veranderingen in de tekenstand in Nederland en de infecties van teken met de *Borrelia* parasiet. Vijfentwintig teams van vrijwilligers, verspreid over alle provincies, gaan de komende 18 maanden teken vangen in natuurterreinen. De teken worden naar Wageningen gestuurd voor bepaling van *Borrelia* infecties. Op deze manier kan informatie verkregen worden over het verloop van tekenpopulaties over een groot deel van Nederland, en de daarmee gepaarde *Borrelia*

infecties. Het risico voor besmetting met de *Borrelia* parasiet kan dan beter in beeld gebracht worden. De gegevens van het onderzoek worden maandelijks geplaatst op de site van de Natuurkalender.

Informatie: Willem Takken, willem.takken@wur.nl of Arnold van Vliet, arnold.vanvliet@wur.nl en <http://www.natuurkalender.nl/>

Insecten, voetbal en oranjegekte

Het hele land is ondergedompeld in een oranjegekte. Straten en winkelalages kleuren oranje, oranje kleding vliegt de winkel uit. Dat alles omdat er in Duitsland de komende 4 weken voetbal gaat worden om de wereldbeker. Vakanties zijn er voor uitgesteld: voetballiefhebbers gaan pas na 9 juli op vakantie. In Amerika is het heel gewoon dat sportteams naar insecten genoemd worden. De *hornets*, de *wasps* en andere teams zijn genoemd naar insecten. In Europa is er het voetbalteam de *Grasshoppers* uit Zürich, maar veel verder komt het niet. Het Nederlands elftal heeft als mascotte de leeuw en als kleur oranje. Een ideale insectenmascotte zou de monarchvlinder zijn. De naam van de monarchvlinder is verbonden met 'William of Orange' (stadhouder Willem III) (1650-1702) die ook koning van Engeland en haar Amerikaanse kolonies was. Nu de fans niet met een oranje Nederhose de stadions mogen betreden vanwege een contract met een bierbrouwer die in andere oranje artikelen heeft geïnvesteerd is het misschien een aardig idee om de fans met oranje vlinders uit te dossen.

nieuwsbrief entomologie

Enkele nieuwe onderzoeksresultaten

Medewerkers van het Laboratorium voor Entomologie publiceren elk jaar tientallen artikelen over het onderzoek, dat zich richt op het begrijpen van insecten en het zoeken naar oplossingen voor problemen die insecten kunnen veroorzaken, of naar de oplossingen die insecten kunnen bieden voor problemen waar mensen mee kampen. Hieronder vertellen we u enkele hoogtepunten van ons onderzoek.

Malaria en landbouw

Hoe kun je milieuveilig gewassen beschermen en malariaproblemen voorkomen? Daarover schreven Henk van den Berg en Bart Knols van het Laboratorium voor Entomologie recent een artikel. Daarin beschrijven zij de ervaringen die opgedaan zijn met zogenaamde Farmer Field Schools, waar boeren ervaringsgericht leren wat biologische maatregelen om gewassen te beschermen voor effect hebben. En hoe je malariabestrijding effectief kunt integreren met milieuveilige landbouw. Dit leidt tot een betrokkenheid van boeren bij een gezonde en milieuveilige manier van landbouw.

*Openlucht malariakliniek in Kagamega, West Kenya
(Foto: Willem Takken)*

Rupsen en hun voedselvoorkeur

Insecten hebben een voorkeur voor sommige voedselplanten boven andere. Hoe deze voorkeur genetisch is vastgelegd werd onderzocht door Joop van Loon van het Laboratorium voor Entomologie met enkele Chinese collega's. Zij onderzochten de voedselkeuze van rupsen van twee vlindersoorten die nauw verwant zijn en zelfs met elkaar te kruisen zijn. Het bleek dat één gen vooral verantwoordelijk is voor de voedselkeuze van de rupsen.

Mijten naar de dokter

Ziekten komen ook voor bij insecten en mijten. In een mijtensoort is recent een geheel nieuwe ziekte ontdekt door Conny Schütte, Rieta Gols en Marcel Dicke van het Laboratorium voor Entomologie. In samenwerking met Duitse collega's hebben ze de ziekteverwekker gevonden. Dat is een volkomen nieuwe bacteriesoort. De ziekte leidt er toe dat de mijten niet goed meer kunnen ruiken, zich anders gedragen, ophouden te eten en snel doodgaan.

*De roofmijt Phytoseiulus persimilis is één van de pijlers van de biologische bestrijding van spint in kassen
(Foto: Hans Smid)*

Promoties

23 Juni 2006: Nina Fatouros: Parasitic wasps on butterfly expedition. Foraging strategies of egg and larval parasitoids exploiting infochemicals of Brussels sprouts and their *Pieris* hosts. De promotieplechtigheid vindt plaats in Berlijn.